

IZVJEŠTAJ

o učešću delegacije Skupštine Crne Gore,
na proljećnom zasijedanju Parlamentarne skupštine NATO,
održanom u periodu 22-26. maja 2009. godine, u Oslu, Norveška

Proljećno zasijedanje Parlamentarne skupštine (PS) NATO održano je u periodu 22-26. maja 2009. godine u Oslu, u Norveškoj, a domaćin ovog značajnog skupa bila je norveška delegacija pri PS Sjeverno-Atlanske Alijanse. Ovom prilikom delegaciju Skupštine Crne Gore činili su poslanici: Borislav Banović, šef delegacije, stalni članovi Miodrag Vuković i Vasilije Lalošević, i sekretar delegacije Zorana Baćović.

Tokom zasijedanja sastanci su održavani u Kongrescentru, a radno vreme svakog komiteta je bilo od 9- 13 sati i 14.30-18 sati, dok je plenarna sjednica održana posljednjeg dana zasijedanja, u terminu 9-13 sati.

Rad Parlamentarne skupštine NATO odvijao se po sljedećem programu (u prilogu se nalazi Program rada koji čini sastavni dio izvještaja):

Prvog dana zasijedanja, 22. maja 2009 godine, održan je sastanak sekretara delegacija tokom kojeg su nakon pozdravnih riječi i dobrodošlice domaćina, gdje Atte Konta Midhun, uslijedili predstavljanje novih sekretara delegacija i usvajanje Predloga programa rada, Predloga izvještaja sa sastanka sekretara delegacija održanom u Vilnoisu, u Litvaniji, 4. aprila 2009. godine, razmotrena organizaciono-tehnička pitanja proljećnog zasijedanja i Nacrt programa rada Stalnog komiteta sa posebnim osvrtom na proceduru podnošenja amandmana na Nacrt deklaracije o situaciji u Republici Moldaviji. Potom je učesnike sastanka sekretar delegacije iz Ujedinjenog Kraljevstva upoznala sa izvršenim pripremama na organizaciji 55. godišnjeg zasijedanja Parlamentarne skupštine NATO, planiranom u periodu 13-17. novembra 2009. godine u Edinburgh-u, a potom je moderator sastanka predstavio planirane aktivnosti tokom 2010. i 2011. godine, i to proljećna i godišnja zasijedanja, Rose-Roth seminare kao i sjednice komiteta i podkomiteta. Poslijepodnevni časovi bili su namjenjeni za posjete ambasadama.

Drugog i trećeg dana zasijedanja, otpočeo je rad po komitetima. 23. maja 2009. godine održani su sastanci: Komiteta za odbranu i bezbjednost, Komiteta za civilnu dimenziju bezbjednosti i Komiteta za ekonomiju i bezbjednosti kao i panel diskusija „Opasnosti po žene i djevojke tokom oružanih sukoba i post-konfliktne situacije“.

Tokom sastanka Komiteta za odbranu i bezbjednost usvojen je Predlog izvještaja sa sastanka održanog u Vilnoisu, 15-16. novembra 2008. godine, razmotreni Komentari generalnog sekretara NATO i predsjedavajućeg Sjeverno-Atlanskog Savjeta koji se odnose na politiku preporuka usvojenih od strane Parlamentarne skupštine NATO, a potom je ministarka odbrane Norveške, gđa Anne Grete Storm-Erichsen, govorila na temu „Norveški bezbjednosni osvrt - Jačanje NATO-a“, nakon čega je uslijedila panel diskusija. Sastanak je, takođe, obilježila rasprava na temu Avganistana nakon izlaganja Višeg NATO civilnog prestavnika u Avganistanu, Ambasadora Fernanda Gentilini-ja. Takođe, učesnici su iskazali interesovanje kroz raspravu na temu rasprskavajuće (kasetne) municije, zabrane njene upotrebe i posljedicama zloupotreba.

Tokom sastanka Komiteta za civilnu dimenziju bezbjednosti usvojen je Predlog izvještaja sa sastanka održanog u Vilnoisu, 15-16. novembra 2008. godine, razmotreni Komentari generalnog sekretara NATO i predsjedavajućeg Sjeverno-Atlanskog Savjeta koji se odnose na politiku preporuka usvojenih od strane Parlamentarne skupštine NATO, a potom je generalni sekretar Savjeta za izbjeglice Norveške izlagala na temu „Civilno-vojni odnosi u Avganistanu“, te je uslijedila rasprava tokom koje su postavljena brojna pitanja o aktuelnom stanju u ovom bezbjednosno ugroženom području. Uslijedila je rasprava na temu „NATO komunikacioni izazovi - Očekivanja i prioriteta“, koju je prezentacijom otvorila pomoćnik generalnog sekretara iz Odjeljenja za javnu diplomatiju, gđa Jean-Francois Bureau. Razmotren je Nacrt izvještaja Podkomiteta o demokratskom upravljanju na temu „Osvrt na bezbjednosne izazove i mehanizme saradnje u Centralno- Azijskom regionu“. Takođe, učesnici sastanka su diskutovali na temu usmjeravanja bezbjednosnih izazova na područjima pogođenim nestašicom hrane kao i na temu rastuće opasnosti od piraterije u sistemu regionalne i globalne bezbjednosti. Sastanak je okončan raspravom na temu „Međunarodni izazovi, očekivanja od Evro-Atlanskih integracija“.

Tokom sastanka Komiteta za ekonomiju i bezbjednost usvojen je Predlog izvještaja sa sastanka održanog u Vilnoisu, 15. novembra 2008. godine, razmotreni Komentari generalnog sekretara NATO i predsjedavajućeg Sjeverno-Atlanskog Savjeta koji se odnose na politiku preporuka usvojenih od strane Parlamentarne skupštine NATO, a potom je uslijedila prezentacija Izvršnog direktora Programa svjetske hrane Ujedinjenih Nacija, gđe Josette Sheeran, koja je govorila o aktuelnim problemima: gladi u svijetu; (ne)dostupnosti hrane u bezbjednosno ugroženim područjima; zloupotrebama kada se hrana koristi kao oružje i drugim aktuelnim temama koje obuhvata Program. Potom je glavni ekonomista i šef Odjeljenja za ekonomsku statistiku i istraživanja Ministarstva odbrane Ujedinjenog Kraljevstva, g.Neil Davis, govorio na temu „Upravljanje budžetom sektora odbrane u vremenu globalne finansijske krize i recesije“, i učesnici su iskazali interesovanje za raspravu o ovoj aktuelnoj temi. Predstavljene su buduće aktivnosti Podkomiteta o Istočno-Evropskoj saradnji i združivanju kao i Podkomiteta za trans-atlanske odnose, čiji Nacrt izvještaja na temu „Skok cijena hrane i uticaj na bezbjednost hrane“ je predstavio izvjestilac iz Litvanije, g.Petrus Austrevicius.

Tokom radnog dana održana je i panel diskusija na temu „Opasnosti po žene i djevojke u post-konfliktnim situacijama“, koja je izazvala pažnju učesnika sastanaka. Tokom diskusije izgalagale su i odgovarale na brojna postavljena pitanja brigadni general, gđa Kristin Lund, zamjenik komandira norveških komandnih vojnih snaga, kao i potpukovnik Nj. V. Kraljeve Garde, gđa Ingrid Gjerde, koje su iznijele svoje viđenje teme naročito imajući u vidu da su bile prisutne u bezbjedno rizičnim područjima, poput Avganistana i Darfura.

Trećeg radnog dana, 24. maja 2009. godine, tokom sastanka Političkog komiteta usvojen je Predlog izvještaja sa sastanka održanog u Vilnoisu, 15-16. novembra 2008. godine, razmotreni Komentari generalnog sekretara NATO i predsjedavajućeg Sjeverno-Atlanskog Savjeta koji se odnose na politiku preporuka usvojenih od strane Parlamentarne skupštine NATO. Potom je ministar spoljnih poslova Norveške, g. Jonas Gohr Store, izlagao na temu „Relevantnosti NATO-a u izmijenjenim okolnostima“ i istakao da je jačanje trans-atlanske veze značajnije nego ikada do sad, da je NATO postao ključni faktor očuvanja bezbjednosti i stabilnosti u Euro-Atlanskom području i šire. Usvajanjem novog strategijskog koncepta Alijanse mogla bi se utvrditi inovirana ključna pitanja programa NATO-a, uključujući pitanje odnosa sa Rusijom i nastavak procesa proširenja Alijanse. Ministar je, dalje, istakao da su glavni izazovi sa kojima se NATO danas suočava: situacija u Avganistanu, uključenje novih država u Savez i saradnja sa Mediteranskim partnerima. Naglasio je institucionalni značaj odnosa i kontinuiranog dijaloga na relaciji NATO-Rusija. Posebnu pažnju izazvala su pitanja učesnika sastanka skoncentrisana na područje Sjevernog pola, i ministar je, u nekoliko navrata, naglasio da je neophodno razviti novi strategijski koncept za bezbjednost ovog područja i da se činjenica veoma brzog odvijanja klimatskih promjena mora uzeti u obzir. Istakao je da NATO ima veoma dobre strategijske analize koje će značajno pomoći izradi kvalitetnog strategijskog koncepta. Zaključio je da je nepohodna dobra saradnja zemalja članica u okviru NATO-a jer se Norveška, kao mala zemlja, ne može uspješno suprotstaviti nadolazećim prijetnjama. Rasprava na temu „Značaj uspostavljanja ravnoteže povjerenja i bezbjednosti između Irana i ostatka svijeta“ uslijedila je nakon prezentacije direktora Njemačkog instituta za međunarodne i bezbjednosne poslove, prof. Volker Perthes-a, koji je učesnike sastanka upoznao sa aktuelnom situacijom u Iranu, ističući da je njen političko-bezbjednosni aspekt veoma složen. Tokom sastanka razmotreni su: Nacrt izvještaja Podkomiteta za trans-atlanske odnose u Pakistanu na temu „Proba trans-atlanske saradnje“ kao i Nacrt izvještaja Podkomiteta o NATO partnerskim odnosima Gruzije i Alijanse.

Na sjednici Komiteta za nauku i tehnologiju usvojen je Predlog izvještaja sa sastanka održanog u Vilnoisu, 16. novembra 2008. godine, razmotreni Komentari generalnog sekretara NATO i predsjedavajućeg Sjeverno-Atlanskog Savjeta koji se odnose na politiku preporuka usvojenih od strane Parlamentarne skupštine NATO. Razmatrane su aktuelne teme iz predmetnih oblasti, gdje se može izdvojiti Nacrt specijalnog izvještaja „Klimatske promjene i nacionalna bezbjednost“ koji je predstavio specijalni izvjestilac iz Kanade, g. Pierre Claude Nolin. On navodi da su uvaženi svjetski naučnici zauzeli stav da je globalno zagrijavanje planete Zemlje realna i veoma opasna pojava koja bitno utiče na

život cjelokupnog čovječanstva, iznio podatke da će se Planeta tokom 21. vijeka zagrijati za čak 1,8-4 stepena Celzijusa, Arktički okean pretrpeti otapanje lednika, razorni uragani postati česta pojava, dok bi u određenim poljoprivrednim regijama moglo doći do umanjenja poljoprivredne proizvodnje za čak 50%. Na sastanku je naglašeno da su svjetski klimatolozi izrazili zabrinutost za područja na krajnjem sjeveru Zemlje, naročito područje Sibira, kao i da su potvrđene sumnje o izuzetno velikoj koncentraciji gasova, poput metana, koje mogu izazvati katastrofalne posljedice po život na Planeti, a takođe, da uzročnik razornih efekata po Planetu može biti izmjenjen sastav vode u oblasti otapanja glečera. Zaključeno je da su klimatske promjene, energetska zavisnost i nacionalna bezbjednost međusobno povezani, te da se preporučuje da, kao takve, budu ozbiljno uzete u obzir u izradi novog strategijskog koncepta. S tim u vezi, izdvaja se rasprava na temu zaštite životne sredine koju je izlaganjem započeo ministar za zaštitu životne sredine i međunarodni razvoj Norveške, g. Erik Solheim. Posebnu pažnju izazvala je rasprava Nacrta izvještaja „Zabrana upotrebe oružja za masovno uništenje“, koju je izlaganjem otvorio izvjestilac iz Velike Britanije, g. Michael Mates. Tokom sjednice, pitanja su bila skoncentrisana na nuklearni program Irana; različite stavove svjetskih lidera na ovu temu i uticaj ekonomskih sankcija s tim u vezi; biološko i hemijsko oružje; sprovođenje Programa razoružanja tokom 2008.godine. Vođena je debata na temu razoružanja i zabrane upotrebe oružja za masovno uništenje u oružanim sukobima, koju je izlaganjem otvorio predstavnik Monterey instituta za međunarodne studije, profesor dr Wiliam Potter.

Četvrtog dana zasijedanja održan je sastanak Stalnog komiteta, nakon kojeg je učesnicima proljećnjeg zasijedanja pružena mogućnost da upoznaju dio norveške istorije obilaskom Oskarsborg tvrđave.

Petog dana zasijedanja održana je plenarna sjednica, tokom koje su se učesnicima obratili: predsjednik Parlamenta Norveske, g.Thorbjorn Jagland; predsjednik Parlamentarne Skupštine NATO, g. John Tanner; premijer u norveškoj Vladi, g.Jens Stoltenberg. Prvo obraćanje učesnicima plenarne sjednice u svojstvu člana imala je Albanija, obraćanjem predsjednice Parlamenta, gđe Jozefine Topalli, i Hrvatska, obraćanjem predsjednika Parlamenta, g. Luke Bebića.

Posebnu pažnju, brojna pitanja i raspravu izazvalo je izlaganje specijalnog predstavnika generalnog sekretara Ujedinjenih Nacija za Avganistan i šefa Misije UN-a u Avganistanu, g.Kai Eide.

Potom su se zemlje članice izjasnile o Nacrtu deklaracije o situaciji u Republici Moldaviji, koji Nacrt je prethodno usvojio Stalni komitet. Takođe, prezentovan je Predlog finansijskog izvještaja za 2008. i tekuću 2009. godinu, koji je predstavio, računovođa Parlamentarne skupštine, g. Pierre Claude Nolin, nakon čega su se predstavnici zemalja članica izjasnili i predlog izvještaja je usvojen.

Uslijedio je zajednički sastanak Parlamentarne skupštine NATO i Sjeverno-Atlantske Alijanse, i učesnicima sastanka se obratio generalni sekretar NATO-a i predsjednik Sjeverno-Atlantskog Savjeta, g.Jaap de Hoop Scheffer, koji je govorio

o domašajima i ciljevima Alijanse, novom strategijskom konceptu i drugim značajnim temama.

Zapaženo izlaganje na temu proširenja Sjeverno-Atlanske Alijanse, trenutne pozicije Crne Gore kao i njenog odnosa prema NATO-u imao je šef delegacije Skupštine Crne Gore pri Parlamentanoj skupštini NATO, g.Borislav Banović. Na temu proširenja Sjeverno-Atlanske Alijanse, uvažavajući postavljeno pitanje šefa delegacije Crne Gore, ambassador Slovenije je istakao da je Crna Gora, do sada, preduzela veoma uspješne korake, koji u narednom periodu moraju biti nastavljeni. Istakao je da u procesu euro-atlanskih integracija izuzetno veliki značaj ima javno mnjenje, kojem u predsojećem radu treba ukazati posebnu pažnju. Ambasador Slovenije je istakao da je proširenje Alijanse veoma značajan proces iz razloga postizanja visokog stepena bezbjednosti u regionu, pohvalio je napore koje je Crna Gora uložila i istakao uvjerenje da je uključenje Crne Gore u Akcioni Plan za članstvo i konačno u NATO, veoma blizu.

Pošto je iscrpljen dnevni red, predsjedavajući se zahvalio učesnicima na uloženom trudu u realizaciji uspješno održanog proljećnjeg zasjedanja, pozvao članove delegacija na 55. godišnje zasjedanje Parlamentarne skupštine NATO koje će se održati u periodu od 13-17. novembra 2009. godine u Edinburgh-u, Ujedinjeno Kraljevstvo, i zaključio rad sjednice.

Napomena:

- U prilogu ovog izvještaja nalazi plan rada proljećnjeg zasjedanja PS NATO, 22-26. maja 2009. godine
- Rezolucije i izvještaji sa 54. proljećnjeg zasjedanja PS NATO (na engleskom jeziku) nalaze se kod sekretara delegacije.

SEKRETAR DELEGACIJE
Zorana Bačović,s.r.

ŠEF DELEGACIJE
Borislav Banović,s.r.